

KOMENTÁŘ K ZÁKLADNÍM VÝSLEDKŮM SLDB 2011 V ÚSTECKÉM KRAJI

Definitivní výsledky Sčítání lidu, domů a bytů 2011 jsou poprvé zpracovány podle místa obvyklého bydliště sčítaných osob. Při porovnávání s předchozími sčítáními je nutno mít na zřeteli, že údaje tedy nejsou plně srovnatelné.

Místo **obvyklého pobytu** je místo, kde osoba obvykle tráví období svého každodenního odpočinku (bez ohledu na dočasnou nepřítomnost z důvodu rekreace, návštěv, pracovních cest, pobytu ve zdravotnickém zařízení apod.) a kde je členem konkrétní domácnosti. Toto místo uvedly sčítané osoby na sčítacím formuláři; vyhodnocovány ale byly i další informace o faktickém bydlišti před rokem, údaje o místě trvalého pobytu (v případě cizinců přechodného pobytu, dlouhodobého pobytu, nebo povoleného pobytu azylanta) a místě sečtení.

Výsledky několika předchozích sčítání (SLDB 1961 až 2001) byly zpracovány podle **místa trvalého pobytu**, tedy podle pobytu úředně hlášeného, a to bez ohledu na to, kde osoba skutečně bydlela nebo kde byla sečtena.

OBYVATELSTVO

K rozhodnému okamžiku sčítání (26. 3. 2011) žilo v Ústeckém kraji **celkem 808 961 obyvatel** s obvyklým pobytem. Na celkovém počtu obyvatel České republiky se Ústecký kraj podílel 7,8 % a tento podíl byl pátý nejvyšší po krajích Středočeském, Hl. m. Praze, Moravskoslezském a Jihomoravském. Nejvíce obyvatel kraje žilo v okrese Děčín (128,8 tisíc), následovaly okresy Teplice (125,5 tisíc) a Chomutov (122,2 tisíc), naproti tomu nejnižší počet byl sečten v okrese Louny 85,2 tisíc obyvatel. Z hlediska velikostních skupin obcí nejvyšší podíl (24,2 %) obyvatel bydlí ve skupině obcí s 20 - 49,9 tis. obyvatel a nejnižší ve skupině obcí do 199 obyvatel, pouze 0,9 %. Nejmenší obcí Ústeckého kraje jsou Staňkovice (okres Litoměřice), kde žije 44 obyvatel, naproti tomu největší je Ústí nad Labem s 93 tisíci obyvatel.

Zajímavým údajem, jehož účelem je postihnout dlouhodobou migraci obyvatelstva, je **počet rodáků**, tj. osob, které se narodily ve stejné obci, v níž mají současné bydliště. V Ústeckém kraji se jedná o 42,7 % obyvatel. V porovnání s celou ČR je tento podíl o 4,3 procentní body nižší, což má souvislost s procesem dosídlování v minulosti. Téměř 47 % tzv. „rodáků“ z celkového počtu obyvatel s obvyklým pobytem žije v okresech Děčín a Ústí nad Labem, naproti tomu necelých 40 % mají okresy Louny a Litoměřice. Z pohledu velikostních skupin obcí se nejnižší podíl rodáků (30,5 %) nachází v obcích do 199 obyvatel. Podíl rodáků vzrůstá s velikostí obce a nejvyššího podílu (50,3 %) dosahuje v obcích nad 50 tis. obyvatel, 40 % hranici překračují obce s 5 - 49,9 tis. obyvateli.

Naprostá většina (97,9 %) obyvatel s obvyklým pobytem v Ústeckém kraji zde má zároveň i **trvalý pobyt**, pouze 1,9 %, v absolutním počtu 15,3 tis. obyvatel, představují cizinci s povolením k dlouhodobému pobytu. Nejvyšší podíl - 98 % a více osob s trvalým pobytem žije v okresech Děčín, Louny a Most, nejnižší podíl (97,4) se nachází v okresech Chomutov a Ústí nad Labem. Téměř 99 % obyvatel žijících v obcích do 199 obyvatel má zde i trvalý pobyt, pomyslná hranice 98 % je překračována u všech ostatních skupin obcí do 19,9 tis. obyvatel, s výjimkou obcí s 5 až 9,9 tisíci obyvatel, kde podíl osob s trvalým pobytem je těsně pod 98 %. Pod touto hranicí je i podíl trvale bydlících ve městech nad 20 tis. obyvatel.

V populaci Ústeckého kraje představují **cizinci** celkově (bez ohledu na druh pobytu) 3,3 % (26,9 tisíc), což je o 0,7 p.b. méně než v celé ČR. V mezikrajském srovnání je tento podíl šestý nejvyšší. V absolutním počtu je komunita cizinců žijící v Ústeckém kraji čtvrtá nejvyšší v republice po Praze a Středočeském kraji, kde žije více než polovina cizinců v ČR, a po kraji Jihomoravském. Nejvyšší podíl cizinců žije v okrese Ústí nad Labem a nejnižší v okrese Louny. Z pohledu velikostních skupin obcí žije nejvyšší podíl cizinců v obcích s 20 až 49,9 tis. obyvatel (4,3 %), následované skupinou 50 tis. a více obyvatel (3,8 %), naopak nejnižší je podíl cizinců v obcích do 199 obyvatel (1,5 %).

Zatímco ve většině krajů i v celé ČR jsou převažující skupinou cizinců občané Ukrajiny, v Ústeckém kraji zauímají největší podíl v celkové populaci kraje Vietnamci (0,9 %), stejně jako v kraji Karlovarském, kde představují dokonce více než 2 % obyvatel.

Nejpočetnější skupinou obyvatelstva jsou osoby v produktivním věku (15 - 64 let), které představovaly v Ústeckém kraji, stejně jako v celé ČR, zhruba 70 % obyvatel (ULK 69,9 % a ČR 69,6 %) a jejich počet k 26. 3. 2011 dosahoval v Ústeckém kraji 565 358 osob. Počet osob v postproduktivním věku (65 a více let) činil v kraji 117 899 osob, tj. 14,6 %. V kraji žilo k tomuto datu 121 692 dětí ve věku 0 - 14 let, podíl nejmladší věkové kategorie dosáhl 15,0 % a byl vyšší než podíl osob v poproduktivním věku. Ústecký kraj spolu se Středočeským krajem byly nejmladšími kraji v republice, jejich **index stáří** (podíl osob poproduktivního věku

k počtu osob ve věku předproduktivním) dosáhl hodnoty 96,9, resp. 95,8, což znamená, že na 100 dětí ve věku 0 - 14 let připadalo 97 a 96 osob ve věku 65 a starších.

Nejstarším okresem v rámci Ústeckého kraje byl okres Litoměřice, kde jako v jediném okrese v kraji hodnota indexu stáří překročila hranici 100 osob, naproti tomu nejmladším okresem byl Chomutov, kde na 100 dětí (0 - 14 let) připadalo 87 osob v poproduktivním věku.

Podle velikostních skupin obcí byl nejvyšší podíl dětí (15,8 %) zjištěn v obcích od 1 do 2 tis. obyvatel, nejvyšší podíl osob důchodového věku (15,8 %) připadal v kraji na velikostní skupinu obcí od 20 do 49,9 tis. obyvatel. Index stáří podle velikostních skupin obcí překročil hodnotu 100 osob v obcích s 5 až 9,9 tis. obyvatel a v obcích s 20 až 49,9 tis. obyvatel.

V Ústeckém kraji, stejně jako v celé populaci ČR, mírně převažují ženy nad muži, stejný poměr je i ve všech okresech kraje. Z pohledu velikostních skupin obcí je situace opačná pouze v obcích do 2 tisíc obyvatel, kde muži dosahují nadpoloviční většinu.

Struktura obyvatel podle **rodinného stavu** je u mužů a žen odlišná. Zatímco u žen tvoří v Ústeckém kraji stejně jako v celé ČR nejvyšší podíl ženy žijící v manželství (ULK 38,3 %, ČR 41,3 %), u mužů je nejvyšší podíl svobodných (ULK 46,0 %, ČR 44,8 %). Podíl ovdovělých žen v populaci je, vzhledem k jejich vyšší naději dožití, téměř pětkrát vyšší než podíl ovdovělých mužů. Podíl svobodných mužů i žen v Ústeckém kraji je třetí nejvyšší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Druhou nejhorší pozici zaujímá Ústecký kraj u rozvedených mužů i žen, v obou případech rovněž po Karlovarském kraji.

Nejpočetnější skupinou v Ústeckém kraji, s podílem téměř 35 % na počtu obyvatel 15letých a starších, jsou osoby se středním **vzděláním** bez maturity (vč. vyučení), následují osoby s úplným středním vzděláním (s maturitou) nebo vyšším odborným vzděláním s více než 28% podílem a 7,6 % představují osoby s vysokoškolským vzděláním. V porovnání s údaji za celou ČR má Ústecký kraj vyšší podíl osob se základním a středním vzděláním bez maturity a naopak nižší podíl osob s vyšším vzděláním. Podíl osob se základním vzděláním v Ústeckém kraji je v mezikrajském srovnání po Karlovarském kraji druhý nejvyšší, naproti tomu podíl vysokoškoláků je rovněž po Karlovarském kraji druhý nejnižší.

Podíl osob s vyššími stupni vzdělání vzrůstá s velikostí obce, což je ovlivněno koncentrací škol i pracovních příležitostí s vyššími kvalifikačními požadavky. Ve skupině obcí s více než 20 tisíci obyvateli má v kraji vysokoškolské vzdělání více než 9 % obyvatel a dalších více než 30 % alespoň střední vzdělání s maturitou. V malých obcích do 1 000 obyvatel mají naopak zhruba dvě pětiny obyvatelstva pouze střední vzdělání bez maturity (vč. vyučení). Nejvyšší podíl osob s úplným středním vzděláním (s maturitou) nebo vyšším odborným vzděláním (téměř 31 %) a vysokoškoláků (10 %) v kraji má Ústecký okres, což je ovlivněno mimo jiné vyšší koncentrací středních škol a sídlem vysoké školy. Druhý nejvyšší podíl osob s vyšším vzděláním má okres Litoměřice (30 % úplné střední s maturitou a vyšší, 8,3 % vysokoškolské). Naopak pouze mírně přes 6 % osob s vysokou školou mají okresy Děčín a Chomutov.

V Ústeckém kraji bylo k datu sčítání celkem **377 298 ekonomicky aktivních osob**, což představuje 46,6 % z celkového počtu obyvatelstva. Z počtu ekonomicky aktivních však bylo k datu sčítání více než 51 tisíc osob nezaměstnaných (13,6 %). Sečteno bylo více než 372 tisíc ekonomicky neaktivních; skoro polovinu z nich tvořili nepracující důchodci - téměř 181 tisíc, tj. 48,6 % ekonomicky neaktivních a více než 22 % obyvatelstva kraje. Více než 110 tisíc žáků, studentů a učňů představovalo téměř 30 % ekonomicky neaktivních a téměř 14 % obyvatel kraje. V porovnání s úrovní ČR je v kraji nižší podíl ekonomicky aktivních, z nich je v kraji nižší podíl zaměstnaných a vyšší podíl nezaměstnaných. Podíl ekonomicky neaktivních je zhruba stejný v kraji i v celé ČR. Z téměř 326 tisíc pracujících osob pracovaly přibližně čtyři pětiny v postavení zaměstnance. Zaměstnavatelé tvořili 3,4 % pracujícího obyvatelstva, necelých 11 % pak připadalo na podnikatele bez zaměstnanců (OSVČ). V porovnání s ČR je v kraji více zaměstnanců a méně zaměstnavatelů i OSVČ. Více než polovina pracujících jak v kraji, tak v celé ČR byla zaměstnána v oblasti služeb. Podíl zaměstnaných v průmyslu a stavebnictví dosáhl v kraji 34 %, tj. o 1,8 p.b. více než v celé ČR. Zaměstnaní v zemědělství tvořili v kraji 1,8 % pracujících, zhruba o 1 p.b. méně než v ČR. U poměrně vysokého počtu osob však údaje související s ekonomickou aktivitou a zaměstnáním zůstaly nezjištěny. V Ústeckém kraji představoval podíl obyvatel s nezjištěnou ekonomickou aktivitou 7,3 % z celkového počtu obyvatel kraje a byl třetí nejvyšší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Proti průměru republiky byl vyšší o 1,9 p.b.

Při bližším pohledu na **podíl nezaměstnaných** z ekonomicky aktivních osob u jednotlivých okresů kraje vyplývá, že nejvyšší podíl byl zjištěn v době sčítání v okrese Děčín (15,7 %) a naopak nejnižší podíl byl v okrese Litoměřice (10,6 %). Více než 14 % nezaměstnaných byl v obcích od 2 do 10 tisíc obyvatel a ve velikostní skupině obcí nad 50 tis. obyvatel. Nižší než 13 % nezaměstnanost byla v obcích 500 až 999 obyvatel a v obcích 10 až 19,9 tisíc obyvatel.

Zjištěné údaje o **národnostním složení** obyvatelstva byly více než v minulých sčítáních ovlivněny skutečností, že otázka na národnost byla dobrovolná – plných 27 % obyvatel (218,6 tisíc) v Ústeckém kraji využilo možnosti svou národnost neuvést. Podíl neuvedených odpovědí v kraji byl v mezikrajském srovnání

po Karlovarském kraji druhý nejvyšší, republikový průměr byl překročen o 1,7 p.b. K nejméně - české národnosti se v kraji přihlásilo více než 68 % obyvatel (o 4 p.b. více než v ČR). Druhou nejpočetnější národnostní skupinou v Ústeckém kraji byla slovenská národnost (1,5 %), naproti tomu v celé ČR se na druhé pozici umístila národnost moravská (5 %).

Druhou dobrovolnou otázkou na **náboženskou víru** ponechalo bez odpovědi ještě více respondentů, v Ústeckém kraji jich bylo téměř 46 %, tj. o 1 p.b. více než v průměru za celou Českou republiku. Více než čtyři pětiny obyvatel v kraji (81,4 % ze zjištěných odpovědí) uvedlo, že jsou bez náboženské víry, pouze necelá desetina obyvatel je věřících, hlásících se k církvi a necelých 9 % je věřících, ale nehlásí se k žádné církvi. Z celkového počtu 439,2 tisíc zjištěných odpovědí se 42,8 tisíc obyvatel (9,7 %) hlásí k některé konkrétní církvi, náboženské společnosti nebo směru, největší část deklarovala příslušnost k Církvi římskokatolické - 23,4 tisíc věřících, tedy necelá 3 % obyvatel Ústeckého kraje (v ČR to představuje desetinu obyvatel). Z porovnání jednotlivých krajů vyplývá, že v Ústeckém kraji je nejvyšší podíl obyvatel bez náboženské víry, nejnižší podíl věřících, a to hlásících se k nějaké církvi nebo nehlásících se k žádné církvi či náboženské společnosti. Nejvyšší podíl věřících hlásících se k církvi či náboženské společnosti (více než 11 % ze zjištěných odpovědí) byl v okresech Litoměřice a Louny. Nejvyšší podíl obyvatel bez náboženské víry byl v okrese Most (84 % ze zjištěných odpovědí), naproti tomu nejnižší v okrese Litoměřice (79,6 %). Z pohledu velikostních skupin obcí byl nejvyšší podíl (více než 82 % ze zjištěných odpovědí) obyvatel bez náboženské víry v obcích s 200 až 4,9 tis. obyvatel. Více než 10 % věřících hlásících se k církvi bylo sečteno v obcích 5 až 49,9 tis. obyvatel.

Z celkového počtu bydlících osob Ústeckého kraje žije více než 97 % v bytech, 2 % v zařízeních a necelé 1 % jinde (např. nouzová obydlí). **Struktura bydlících osob podle způsobu bydlení** v kraji byla obdobná jako v celé ČR. Nejvyšší podíl osob bydlících v zařízeních byl v okrese Chomutov (2,8 %), naproti tomu nejnižší v okrese Teplice (1,1 %). Z celkového počtu 1 010 bezdomovců sečtených v Ústeckém kraji žilo nejvíce (278) v okrese Chomutov a nejméně (55) v okrese Most. Na celkovém počtu sečtených bezdomovců v ČR se Ústecký kraj podílel 8,8 %.

DOMY

V Ústeckém kraji bylo ke dni sčítání 2011 sečteno celkem **135 999 domů**, z toho bylo 115 680 obydlených, tj. 85,1 %. Domovní fond zahrnuje jak domy určené k bydlení - tj. rodinné domy, bytové domy a ubytovací zařízení určená k bydlení (domovy důchodců, penzióny pro důchodce, ubytovny, ústavy sociální péče, kláštery a konventy apod.), tak i další budovy, pokud je v nich byt, přestože jsou určeny k jinému účelu než k bydlení (např. nemocnice, hotel, apod.).

Ve struktuře podle **druhu obydlených domů** má dominantní postavení podíl rodinných domů, který dosáhl v Ústeckém kraji téměř 79 %, přesto však z pohledu mezikrajského srovnání byl tento podíl třetí nejnižší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Více než 95% podíl rodinných domů se nachází v nejmenších obcích (do 200 obyvatel), 94% hranici překračují rovněž obce od 200 do 499 obyvatel. Naproti tomu nejnižší podíl rodinných domů je ve velikostní skupině obcí nad 50 tis. obyvatel (56,8 %), kde je zároveň nejvyšší zastoupení bytových domů (38,4 %). Nejvyšší podíl rodinných domů byl v okresech Litoměřice (87,6 %) a Louny (86,3 %), což do značné míry vyplývá z územní struktury obou okresů. Nejvyšší podíl bytových domů se nacházel v okrese Most a tvořil více než třetinu z celkového počtu obydlených domů okresu.

Dlouhodobě dominantní formou **vlastnictví domů** jsou domy ve vlastnictví fyzických osob, jejich podíl dosáhl v roce 2011 v Ústeckém kraji 78,4 % z celkového počtu obydlených domů, což v absolutním vyjádření představovalo téměř 90,7 tisíc obydlených domů. V mezikrajském srovnání byl podíl domů ve vlastnictví fyzických osob třetí nejnižší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji.

Proces privatizace domovního a bytového fondu probíhající od začátku devadesátých let se odrazil ve změně podílů právních forem vlastnictví obydlených domů, což dokumentovaly v jednotlivých desetiletích i výsledky sčítání. Tyto změny se dotkly především domů ve vlastnictví bytových družstev, obce či státu a spoluvlastnictví vlastníků bytů. Po roce 1989 zaznamenaly výrazný úbytek počtu domů ve vlastnictví zejména obce a státu, v Ústeckém kraji vlastnily v době sčítání v roce 2011 tyto dva typy subjektů pouze 4 % obydlených domů. Ještě nižší podíl, zhruba 3 % obydlených domů připadl na bytová družstva. V roce 2011 byla poprvé zjišťována nová forma vlastnictví, a to spoluvlastnictví vlastníků bytů (jednotek), v Ústeckém kraji zahrnovala více než 9,5 tisíc obydlených domů a byla tak s podílem 8,2 % druhou nejpočetnější skupinou vlastníků. K této skupině lze přiřadit i téměř 2 tisíce (1,7 %) domů s kombinovaným vlastnictvím. Jedná se zejména o kombinaci vlastníků bytů a družstva, kdy část bytů již byla převedena do vlastnictví fyzických osob a část zůstala ve vlastnictví původního vlastníka, tzn. družstva.

Nejvyšší podíl (více než 80 %) obydlených domů ve vlastnictví fyzických osob byl v okresech Litoměřice, Děčín a Louny, naproti tomu nejmenší podíl (necelých 63 %) byl v okrese Most. Téměř 6 % domů ve vlastnictví obce a státu se nacházelo v okresech Most a Chomutov. V okrese Most byl rovněž nejvyšší podíl domů ve vlastnictví bytových družstev. Nejvyšší podíl (téměř 15 %) domů ve spoluvlastnictví vlastníků bytů

bylo také v okrese Most, nejnižší pak v okrese Teplice (5 %). Z pohledu velikostních skupin obcí se s rostoucím počtem obyvatel snižoval podíl vlastníků fyzických osob, v obcích nad 50 tisíc obyvatel dosahoval necelých 59 %, zatímco v nejmenších obcích téměř 89 %. Jinak je tomu u bytových družstev, kde nejvyšší podíl (10 %) byl v obcích nad 50 tisíc obyvatel proti 0,1 % v obcích do 200 obyvatel. Obdobná situace byla i u spoluvlastnictví vlastníků bytů, kdy v obcích do 2 tisíc obyvatel se jejich podíl pohyboval okolo 4 %, s narůstajícím počtem obyvatel se podíl zvyšoval a v obcích nad 50 tisíc obyvatel dosáhl hodnoty 17,1 %.

Struktura obydlených domů podle období výstavby odráží nejen novou výstavbu v jednotlivých obdobích, ale i intenzitu rekonstrukcí starších domů. Na rozdíl od celé ČR a většiny krajů, kde byla více než polovina domů postavena nebo rekonstruována po roce 1970, v Ústeckém kraji (55,8 %) a dalších třech krajích (Karlovarský, Hl. m. Praha a Liberecký) byla většina domů vystavena (a zrekonstruována) do roku 1970. V Ústeckém kraji byl nejnižší podíl domů v celé ČR postavených v posledních dvou desetiletích, v obou necelých 10 %. Rovněž ve všech okresech Ústeckého kraje i ve všech velikostních skupinách obcí byla nadpoloviční většina domů postavených před rokem 1970, nejvyšší podíl - téměř 62 % byl zaznamenán v okrese Děčín.

Průměrné stáří rodinných domů v Ústeckém kraji je téměř 62 let a je absolutně nejvyšší v porovnání s ostatními kraji, proti průměru republiky je pak vyšší o více než 12 let. Příznivější situace je u bytových domů, kdy průměrné stáří těchto domů v Ústeckém kraji je až páté nejvyšší (55,3 roku) mezi kraji a proti ČR je vyšší pouze o necelé 3 roky.

Ve struktuře obydlených domů v Ústeckém kraji, stejně jako v celé republice, převažují domy s jedním bytem, což vyplývá z dominantního postavení rodinných domů. V kraji se to týká téměř 64 % domů a podíl je o 5,6 p.b. nižší než v celé ČR. Více než 19 % v kraji i v ČR zauímají domy se 2 až 3 byty. Podíl domů se 4 a více byty dosáhl v Ústeckém kraji 16,7 % proti 11 % v ČR. Z pohledu velikostních skupin obcí vyplývá, že se stoupajícím počtem obyvatel klesá podíl jednobytových domů a naopak stoupá, podíl vícebytových domů. V obcích nad 20 tisíc obyvatel překračoval podíl domů se 4 a více byty třetinu.

Materiál nosných zdí i parametry technické vybavenosti domů souvisí jednak s obdobím výstavby a rekonstrukce a jednak s druhem domů. Obecně nejčtetnějším stavebním materiálem jsou kámen, cihly a tvárnice, ze kterých bylo v Ústeckém kraji postaveno téměř 83 % obydlených domů. Druhým nejrozšířenějším materiálem jsou stěnové panely, v kraji dosáhl podíl panelových domů hodnoty 8,3 %, která byla v porovnání s ostatními kraji třetí nejvyšší, po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Z pohledu velikostních skupin obcí platí, že podíl domů z kamene, cihel a tvárnic klesá s rostoucím počtem obyvatel v obcích a naopak stoupá podíl domů postavených ze stěnových panelů. Nejvyšší podíl domů, kde materiál nosných zdí tvoří kámen, cihly a tvárnice se nachází v okresech Litoměřice a Louny, kde je rovněž nejvyšší podíl rodinných domů. Naproti tomu nejvyšší podíl panelových domů můžeme nalézt v okrese Most, tzn. v okrese s nejvyšším podílem bytových domů.

Podíl domů napojených na kanalizační přípojku v Ústeckém kraji dosáhl 63,7 % a proti úrovni ČR je vyšší o 2,6 p.b., krajský průměr je naopak nižší u vybavení domů vodovodem, plynem i ústředním topením. Více než 70 % domů napojených na kanalizační přípojku najdeme v okresech Chomutov, Most a Teplice, naopak nejnižší je v okrese Děčín (46,8 %). Nejnižší podíl domů připojených na kanalizační síť je v obcích do 200 obyvatel (pouze 16,4 %), více než 80 % je v obcích s 10 až 49,9 tisíci obyvatel. **Vybavenost domů** vodovodem je v okresech kraje téměř vyrovnaná a pohybuje se v rozmezí 90 - 93 %. Rozdíly jsou patrné v plynifikaci, nejvyšší podíl je v okrese Teplice (71,3 %) a nejnižší v okrese Děčín (45,1 %).

Ke dni sčítání 2011 bylo v Ústeckém kraji sečteno celkem **20 218 neobydlených domů**, z nich 19 255 (95,2 %) tvořily rodinné domy. Z důvodů neobydlenosti připadl nejvyšší podíl (téměř 39 %) v kraji stejně jako v předchozích sčítáních na využívání objektu k rekreaci. Nejvyšší podíl neobydlených domů sloužících k rekreaci se nacházel v okrese Děčín (56,6 %) a v obcích do 200 obyvatel (57 %). Naproti tomu nejnižší podíl byl v okrese Ústí nad Labem (pouze 11 %) a v obcích nad 50 tisíc obyvatel (5,3 %).

BYTY

Bytový fond zahrnoval v roce 2011 v Ústeckém kraji celkem **377 133 bytů**, v tomto počtu bylo 87,8 % bytů obydlených a 12,2 % neobydlených. Podíl obydlených bytů v kraji byl o 1,5 p.b. vyšší než v ČR. Z celkového počtu obydlených bytů v Ústeckém kraji se dvě třetiny nachází v bytových domech, 32,1 % v rodinných domech a 1,3 % v ostatních budovách. V porovnání s celou ČR je v kraji vyšší podíl bytů v bytových domech a nižší podíl v rodinných domech, podíl bytů v ostatních budovách je shodný. V mezikrajském srovnání je podíl obydlených bytů v rodinných domech třetí nejnižší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. V rámci Ústeckého kraje je podíl obydlených bytů v rodinných domech nejvyšší v okrese Litoměřice (51 %), nejnižší pak v okrese Ústí nad Labem (22,9 %). Nejvyšší podíl bytů v rodinných domech se nachází v nejmenších obcích - do 199 obyvatel a představoval téměř 88 % a ve skupině obcí s 200 až 499 obyvateli, kde dosahoval téměř 85 %. Naproti tomu nejnižší podíl je v obcích nad 50 tisíc obyvatel (11,3 %).

Proces privatizace domovního a bytového fondu měl stejně jako u domů výrazný dopad do struktury podle **právního důvodu užívání**. Privatizované byty ve státních, obecních nebo družstevních domech se z bytů původně nájemních a družstevních transformovaly postupně na byty v osobním vlastnictví, které se v absolutním i relativním vyjádření významně přiblížily svým počtem a podílem bytům nájemním a v Ústeckém kraji dosáhly 21,4 % obydleného bytového fondu. Byty ve vlastním domě tvořily v kraji 26 %, byty nájemní téměř 25 % a byty družstevní 15 %. V rámci Ústeckého kraje byly nejvyšší podíly bytů podle důvodu užívání v těchto okresech: ve vlastním domě v okrese Litoměřice (41,1 %), v osobním vlastnictví v okrese Chomutov (29,6 %), nájemních v okrese Most (31,7 %) a družstevních v okrese Teplice 27,7 %. V obcích do 999 obyvatel byl podíl bytů ve vlastním domě vyšší než 60 %, nejvyšší podíl bytů v osobním vlastnictví byl ve městech nad 50 tisíc obyvatel (32,2 %) a naopak nejnižší v obcích do 499 obyvatel (zhruba 2 %). Podíl nájemních bytů byl nejvyšší ve velikostní skupině obcí 5 až 9,9 tisíc obyvatel, podíl družstevních bytů překračoval pětinu obydlených bytů v obcích nad 20 tisíc obyvatel. Vlastnické poměry v „pánevních“ okresech kraje byly poznamenány migrací obyvatel z likvidovaných obcí do panelových sídlišť, ale i z jiných částí ČR do těchto měst. To se také odráží v nižším tempu transformace nájemních a družstevních bytů do vlastnictví fyzických osob (společenství vlastníků). V okresech kraje jsou v podstatě dva typy obcí - „staré“ venkovské obce dosilované po válce a rychle vyrostlá města v pánevní oblasti.

Změna metodiky výpočtu **velikosti bytu**, kdy se za obytnou místnost při sčítání 2011 (na rozdíl od minulosti) považovala i kuchyň rovna nebo větší než 8 m², znamenala, že všechny byty s dostatečně velkou kuchyní (tzn. hlavně byty vícepokojové) se díky změně metodiky posunuly ve srovnání s rokem 2001 do kategorie vyššího počtu místností. Podle současné metodiky byly v roce 2011 v Ústeckém kraji, stejně jako v celé ČR, nejčastější byty se 4 a 3 obytnými místnostmi, v kraji dosáhly 26,6 a 25,7 %. Změna metodiky se promítla i do obytné plochy bytu, kam se kuchyň od velikosti 8 m² rovněž celá zahrnovala a zvýšila tak podstatným způsobem průměrné hodnoty. Na jeden obydlený byt připadalo v Ústeckém kraji 3,6 obytných místností s plochou 8 a více m². Nejvyšší počet obytných místností s plochou 8 m² a více na jeden byt byl v okrese Litoměřice (3,8) a z hlediska velikostních skupin obcí měl průměrný byt v obcích do 2 tisíc obyvatel zhruba 4 obytné místnosti, důvodem je převažující podíl rodinných domků.

Průměrný počet obvykle bydlících osob na 1 byt činil v Ústeckém kraji 2,37 proti 2,47 v ČR. Nejvyšší zastoupení v kraji měly byty s jednou (31,9 %) a dvěma (30,7 %) bydlícími osobami, v obou případech byl podíl vyšší než v ČR. V rámci kraje byly nejméně zalidněné byty v okrese Most (2,24 osob), nejvíce osob bydlelo v průměru v jednom bytě v okrese Litoměřice (2,49). Nejvíce osob pak bydlelo v jednom bytě v obcích do 2 tisíc obyvatel (více než 2,6) a nejméně v obcích nad 20 tisíc obyvatel (2,24).

Technická vybavenost bytů je v současnosti na vysoké úrovni, výjimkou je nižší podíl bytů se zavedeným plynem do bytu, v Ústeckém kraji se jedná pouze o necelé dvě třetiny. Přípojku na kanalizační síť mělo v kraji téměř 83 % bytů a v mezikrajském srovnání se jednalo o třetí nejvyšší podíl po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Téměř všechny ostatní parametry bytu (vodovod, splachovací záchod, koupelna) překračovaly hranici 90 %. Mírně pod touto hranicí byl v kraji podíl bytů se zavedenou teplou vodou. Nejvyšší podíl bytů vybavených plynem byl v okrese Chomutov (75,5 %), nejnižší v okrese Děčín, pouze 49 %. Nejnižší podíl bytů s vodovodem a teplou vodou měli v okrese Litoměřice. Výrazně pod průměrem kraje byl podíl bytů připojených na kanalizační síť v okrese Děčín (necelých 70 %), naproti tomu více než 90% podíl vykazovaly okresy Chomutov a Most. Podíl bytů vybavených vlastní koupelnou a splachovacím záchodem se ve všech okresech pohyboval okolo průměru kraje. Technická vybavenost podle velikostních skupin obcí byla u většiny ukazatelů v kraji v nejmenších obcích nejnižší a s jejich velikostí pak vzrůstá.

Uváděné skutečnosti do značné míry souvisí jak se sídelní strukturou kraje (podíl obcí do 500 obyvatel představuje 51,4 %, naproti tomu větší města nad 20 tisíc obyvatel zaujímají jen 2 %), tak se stářím bytového fondu, kdy více než polovina obydlených domů byla na rozdíl od jiných krajů postavena do roku 1970, naproti tomu podíl domů postavených v posledním desetiletí byl nejnižší mezi kraji a dosahoval 9,6 %.

Z hlediska **převládajícího způsobu vytápění** bylo nejrozšířenější ústřední vytápění (téměř 83 % obydlených bytů), etážové topení s kotlem v bytě sloužilo k vytápění 6,3 % obydlených bytů a 7 % mělo kamna. Nejvyšší podíl bytů v Ústeckém kraji, plných 45 % bylo vytápěno z kotelny mimo dům, jedna čtvrtina bytů v kraji používala plyn, elektřinu používalo 5 % bytů. Více než 12 % bytů v kraji využívalo pevná paliva, přičemž podíl uhlí, koks a briket byl 8,2 % a podíl dřeva 4 %. V rámci kraje byl nejvyšší podíl bytů vytápěný z kotelny mimo dům v okrese Most (67 %), nejnižší v okrese Děčín (necelých 30 %). Nejvíce, zhruba 35 % bytů v okresech Teplice a Litoměřice bylo vytápěno plynem, nejnižší podíl, necelých 13 % bylo v okrese Most. Podíl bytů vytápěných pevnými palivy byl nejvyšší v okrese Děčín (více než 23 %), nejnižší v okrese Most (necelá 4 %).

Průměrná obytná plocha obydlených bytů v Ústeckém kraji byla 63,1 m², proti průměru ČR byla o 2,2 m² nižší. V porovnání s ostatními kraji byla čtvrtá nejnižší po Hl. m. Praze a krajích Karlovarském a Moravskoslezském. V průměru největší byty, s průměrnou obytnou plochou 68,1 m² byly v okrese Litoměřice

a nejmenší v okrese Most (56,6 m²). Z pohledu velikostních skupin obcí platí, že největší byty jsou v obcích s nejnižším počtem obyvatel a s rostoucím počtem obyvatel obcí se průměrná plocha bytů snižuje.

Průměrná obytná plocha bytu v přepočtu na 1 osobu dosáhla v Ústeckém kraji 32,9 m² a byla o 0,4 m² vyšší než průměr ČR. V mezikrajském srovnání byla čtvrtá nejvyšší po krajích Středočeském, Jihočeském a Plzeňském. Nejvyšší průměrná plocha bytu na osobu 34,1 m² byla zjištěna v okrese Louny a nejnižší 31,1 m² v okrese Most. Struktura podle velikostních skupin obcí je stejná jako u průměrné obytné plochy, nejvyšší je u nejmenších obcí a nejnižší u největších obcí.

Z celkového počtu obydlených bytů v Ústeckém kraji bylo 90,1 % bytů standardních a 6,9 % mělo sníženou kvalitu. Podíl standardních bytů byl o 1,5 p.b. nižší než v ČR a podíl se sníženou kvalitou byl naopak o 1,3 p.b. vyšší. Podíl standardních bytů je v mezikrajském srovnání třetí nejnižší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji.

V Ústeckém kraji bylo v době sčítání celkem **46 152 neobydlených bytů**, z nich více než 17 % sloužilo k rekreaci. Nejvyšší podíl bytů k rekreaci byl v okresech Louny (28,6 %) a Děčín (27,6 %). Z pohledu velikostních skupin obcí byl nejvyšší podíl těchto bytů v obcích s nejmenším počtem obyvatel a s rostoucím počtem obyvatel se podíl neobydlených bytů sloužících k rekreaci snižoval.

DOMÁCNOSTI

V Ústeckém kraji bylo k datu sčítání sečteno celkem **352 346 hospodařících domácností**. Ve struktuře domácností převažovaly domácnosti rodinné. Ve většině krajů i v celé ČR jejich podíl překračoval 60 %, v Ústeckém kraji dosáhl 59,7 % a tento podíl byl třetí nejnižší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Nejvyšší podíl rodinných domácností v kraji byl v menších obcích - 200 až 1 999 obyvatel a pohyboval se v rozmezí 64,6 – 66,2 %. Podíl rodinných domácností byl nižší než 60 % ve skupině obcí 5 - 9,9 tis. obyvatel a v obcích nad 20 tis. obyvatel.

Ve struktuře **rodinných domácností** převažovaly domácnosti tvořené 1 rodinou, jejich podíl v kraji dosáhl 98,1 % a byl o 0,7 p.b. vyšší než průměr ČR, v porovnání s ostatními kraji byl druhý nejvyšší po Hl. m. Praze. Méně než 98 % domácností tvořených 1 rodinou se v kraji nacházelo v obcích do 5 tisíc obyvatel. Hospodařící domácnosti tvořené úplnou rodinou zaujímaly v Ústeckém kraji 76,2 % z celkového počtu domácností tvořených 1 rodinou, tento podíl byl o 2,4 p.b. nižší než v ČR a v rámci krajů byl třetí nejnižší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Nejnižší podíl úplných rodin byl v obcích od 50 tisíc a více obyvatel (necelých 73 %), naproti tomu nejvyšší zastoupení (více než 81 %) bylo v obcích do 1 tisíce obyvatel. V rámci úplných rodin převažovaly rodiny bez závislých dětí nad rodinami se závislými dětmi. V Ústeckém kraji tvořily rodiny bez závislých dětí 60,3 %. Proti průměru ČR bylo jejich zastoupení o 1,4 p.b. vyšší a v mezikrajském srovnání bylo čtvrté nejvyšší po Hl. m. Praze a krajích Karlovarském a Plzeňském. Domácnosti jednotlivců představovaly v kraji 34,8% z celkového počtu hospodařících domácností a tento podíl byl o 2,3 p.b. vyšší než průměr ČR a třetí nejvyšší po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Nejvyšší podíl domácností jednotlivců (více než 37 %) se nacházel v obcích s 20 tisíci a více obyvateli.

Manželské páry tvořily v Ústeckém kraji 38,2 % z celkového počtu hospodařících domácností, tento podíl byl o 4,3 p.b. nižší než jejich zastoupení v celé ČR. V porovnání s ostatními kraji měly manželské páry třetí nejnižší podíl opět po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Nejnižší zastoupení (34,5 %) v kraji bylo ve velikostní skupině obcí nad 50 tisíc obyvatel. Podíl **faktických manželství** byl v Ústeckém kraji nejvyšší ze všech krajů a dosáhl hodnoty 6,3 %, proti průměru ČR byl vyšší o 1 p.b.

V hospodařících domácnostech žilo v Ústeckém kraji v průměru 2,2 členů, tento počet byl mírně pod průměrem ČR. V porovnání s ostatními kraji se jednalo o třetí nejméně početné domácnosti po Hl. m. Praze a Karlovarském kraji. Průměrný počet členů hospodařících domácností v kraji byl nejnižší ve skupinách obcí nad 20 tisíc obyvatel a dosáhl hodnoty 2,1.

Podrobnější analýza dat SLDB 2011 i dlouhodobého vývoje bude zpracována v analytické publikaci, která bude ve všech krajích vydána na konci září 2013.